

**Taide
liikuttaa
tunteita**

Kaija Saarelma

Taide liikuttaa tunteita

Kaija Saarelma

TAIDE

LIIKUTTAA

TUNTEITA

© 2022 Kaija Saarelma

Kannen suunnittelu: Kaija Saarelma, kuva tekijän serigrafia: Vapaa pudotus
Sisuksen taitto: Osmo Saarelma

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi
Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN:978-952-80-4749-0

Sisällysluettelo

Saatteeksi	9
Lukijalle	10
Väistämättömän äärellä	17
Välitila	20
Mustan imussa	24
Muistamisesta ja unohtamisesta	29
Anatomia - lääketieteen aapinen	37
Äidin huoli, velvollisuus vai ilo	44
Tunnelmalliset venematkat	52
Rajat	60
Kirjeet	69
Valkean eliksiirin lähteillä	75
Kirstusta kapakkaan	83
Maskit - eläville ja kuolleille	87
Lupa leikkiä	93
Sarkofagi – ikuinen elämä	99
Aikuispakkaus	103

Viimeinen muutto	111
Samarialainen saa rukkasen ja joulumielen	121
Berliinin juutalaismuseo	125
Kaikki taide ei ole kaupan.....	129
Taiteen katsomisen jälkimietteitä	133
Kiitokset.....	142

Saatteeksi

Olen kuvataiteen suhteen sekä tekijä että kokija. Roolit tukevat toisiaan. Tekniikoiden omakohtainen tuntemus, varsinkin taidegrafiikassa, syventää havaintojani. Esseeni eivät ole koulutetun taidekriitikon arvioita. Siinä missä potilas on oman tautinsa suhteen kokemusasiantuntija toisin kuin diagnoosin tehnyt lääkäri, olen amatööri, taiteen rakastaja ja sen kokemusasiantuntija.

Kuvataiteen moni-ilmeisyys ruokkii uteliaisuuttani. Olen ahne sekä vanhojen mestareiden taidokkuudelle että digitaalista teknologiaa hyödyntävälle interaktiiviselle taiteelle. Kantaa ottava tilataideteos voi olla hyvin kokonaisvaltainen elämys. Teoksen tuoreus ja nerokkuus puhuttelevat aina.

Taide liikuttaa tunneskaalaa laidasta laitaan. Se haastaa näkijän, nykäisee tutun ääreltä. Perinteisen taiteen kokija voi torjua tutusta poikkeavan taiteen menetelmät ja lopputuloksen. Ne saattavat yllättää iloisesti tai jättää miettelääksi. Taide-elämys vie ajatukset oman elämän miellelyhtymiin, omaan tai yleiseen historiaan. Kuvataide on oikotie ihmisen tiedostamattomaan.

Houkuttelen esseilläni lukijan monipuolisen kuvataiteen äärelle. Kuvia tutkiessani en aina pysty sulkemaan minuun juuttunutta lääkärin diagnostista silmää. Ajaudun ammatillisiin pohdiskeluihin. Taidetta lähtökohtana käyttävät esseeni voivat lukukokemuksena osoittautua ohikiitäviksi, tuskin puhutteleviksi tai niillä on pitkään mietteitä herättävä laahus. Parhaimmillaan toivon esseiden rohkaisevan näkemään taidetta tuoreella tavalla ja astumaan entistä spontaanimmmin uteliaana gallerioiden ja taidemuseoiden ovista.

Tekijänoikeudellisista rajoituksista johtuen julkaisen kirjassa tekstiini liittyvän taideteoksen kuvan vain, jos se on yksiselitteisesti tekijänoikeudesta vapaa. Taideteokset, joista kirjoitan, mutta joista ei ole kuvaa kirjassani, voi katsoa internetin kautta käyttämällä hakusanana taideteoksen ja sen tekijän nimeä.

Tekijänoikeus on luovan työn tekijälle kuuluva määräämisoikeus, josta säädetään tekijänoikeuslaissa ja tekijänoikeusasetuksessa. Tekijänoikeus syntyy samalla kuin teoskin. Tekijänoikeus syntyy sille henkilölle, joka on luonut teoksen. Tekijänoikeus päättyy pääsääntöisesti, kun tekijän kuolinvuoden päättymisestä on kulunut 70 vuotta. Tekijänoikeudet voi myös testamentata kuolemansa jälkeen tai ne voivat kuulua vain teoksen omistavalle museolle. Siksi kuvien julkaisemisen tilanne on harmillisen monimutkainen.

Lukijalle

Pysähdy katsomaan ja kuuntele näkemääsi

Giorgione: Nukkuva Venus, 1508

Rob ja Nick Carter: digitaalinen animaatio Giorgionen Venuksesta (video internetissä <https://bit.ly/33QMKsF>)

Sukulaismies ajaa autoa 1960-luvulla Napolinlahden tuntumassa. Autossa on matkaajina kaksi nelissäkymmenissä olevaa naista. Tie on mutkainen ja nuolee kallion seinää. Toisella puolella maisema putoaa helottavassa auringossa välkehtivälle Napolinlahdelle. Sieltä täältä pilkottavat majesteettiset sypressit ja pinjojen vastavalossa risteilevät oksistot. ”Katso, katso mikä ihana näkymä!” naiset huutavat kuorossa ja nykivät miestä huikean maiseman lumossa. ”Mä näin sen jo”, mies toteaa katsettaan kääntämättä ja painaa kaasua.

Tietokirjailija ja kulttuurivaikuttaja, professori Liisa Väisänen kirjoittaa: ”Kaiken kuvataiteen katsomisen suurin vihollinen on kiire.” Sama pätee maisemaan. Kiinalainen sananlasku myötäilee asennetta ja neuvo: ”Katso vielä toisen kerran. Se ei maksa mitään.” Taideteoksessa, ainakin esittävässä kuvataiteessa, on yleensä aihe ja sen rinnalla sanoma. Sen välittäminen katsojalle on saanut taiteilijan tarttumaan siveltimeen. Ohimennen vilkaisu lienee tavallista, kun taidemuseossa sivuutamme yhä uudelleen töitä, jotka esittävä esimerkiksi klassista Venus-teemaa tai Jeesusta. Aihe on sama, mutta sanoman variaatio antaa mielekkyyden ja tuoreuden. Katsomisessa kiire tappaa, mutta hitaus palkitsee.

Uteliaana tutustun Ateneumin *Inspiraatio – nykytaide & klassikot* -näyttelyyn. Ideana on, että nykytaiteilijat pitävät lähtökohtanaan menneiden vuosisatojen kuuluisia mestareita kuten Rembrandtia, Vermeerii ja toteuttavat eri tekniikoilla oman näkemyksensä näiden töistä.

Saavun vuonna 1510 maalatun Giorgionen Venusta esittävän taulun kohdalle. Taideteoksen eteen on asetettu poikkeuksellisen lähelle penkki. Kiinnostukseni herää. Istun tyhjälle penkille. Takanani kulkee tasaiseen tahtiin kävijöitä, jotka vilkaisevat Venusta ja jatkavat matkaa. Saan istua yksin. Tuijotan Venusta ja taustan maisemaa. Hetken päästä epäilen aistiharhaa: näen, että Venus hengittää! Alastoman

Käytän esseiden lähtökohtana kuvataidetta. Houkuttelen niillä lukijaa uteliaaksi ja ennakkoluulottomaksi kuvataiteen kokijaksi.

Kiinalainen viisaus kiteyttää:

"Kirjat ovat kuin virtaavia jokia. Ne voivat viedä minne tahansa."

Sama pätee kuvataiteeseen. Antaudu taiteen virtausten vietäväksi!

**Kaija Saarela taiteen kämmenellä
Kuussaareissa 2020**

